

T R E Ś Ć.

GŁOSOWNIA.

I. Język, jako środek porozumiewania się zapomocą głosów.	1
II. Sposób powstawania głosów.	1
III. Sposób powstawania głosek.	3
1. Opis narządów mowy.	3
2. Czynności narządów mowy.	4
a) Czynności płuc.	4
b) Czynności krtani.	4
c) Czynności podniebienia miękkiego.	6
d) Czynności języka i warg.	7
IV. Podział głosek języka polskiego.	10
V. Samogłoski.	11
VI. Spółgłoski.	16
VII. Zgłoski i ich skład głoskowy.	27
VIII. Przycisk w języku polskim.	28
IX. Położenie głosek w wyrazie i sposoby ich łączenia.	30
1. Położenie samogłosek w wyrazie.	30
2. Sposoby łączenia samogłosek z samogłoskami.	31
3. Sposoby łączenia samogłosek ze spółgłoskami.	31
4. Położenie spółgłosek w wyrazie.	32
5. Sposoby łączenia spółgłosek ze spółgłoskami.	32

SŁOWOTWORSTWO.

I. Wyraz, jako jednostka znaczeniowa i stosunek jego do zgłoski i głoski.	36
II. Znaczenie wyrazów.	37
1. Klasy znaczeniowe wyrazów.	37
2. Rzeczowniki.	39
3. Przymiotniki.	40
4. Zaimki.	41
5. Liczebniki.	42
6. Czasowniki.	42
7. Przysłówki.	43

III. Częstki znaczeniowe wyrazów.	44
IV. Znaczenie i forma częstek słotwórczych wyrazu.	47
V. Żywe i martwe częstki słotwórcze wyrazów.	47
VI. Zasady dzielenia wyrazów na ich częstki słotwórcze.	50
VII. Podzielność słotwórcza i zgłoskowa wyrazów.	51
VIII. Budowa słotwórcza wyrazów.	51
IX. Budowa słotwórcza poszczególnych części mowy.	53
1. Uwagi ogólne.	53
2. Budowa rzeczowników.	54
3. Budowa przymiotników.	55
4. Budowa czasowników.	57
5. Budowa zaimków.	57
6. Budowa liczebników.	57
7. Budowa przysłówków.	58
8. Właściwości słotwórcze spójników, przyimków i wykrzykników.	59
X. Zmienność zgłoskowa częstek słotwórczych wyrazów.	60
1. Uwagi wstępne.	60
2. Wymiany jakościowe samogłosek.	61
3. Wymiany ilościowe samogłosek.	64
4. Wymiana spółgłosek.	65

ODMIENNIA.

I. Częstki fleksyjne wyrazów.	74
II. Wyrazy odmienne i nieodmienne.	75
III. Odmiana rzeczowników.	76
1. Znaczenie form deklinacji rzeczowników.	76
2. Opis form deklinacji rzeczowników.	80
a) Wzór deklinacji męskiej.	81
b) Wzór deklinacji nijakiej.	81
c) Wzór deklinacji żeńskiej samogłoskowej.	82
d) Wzór deklinacji żeńskiej spółgłoskowej.	82
e) Rzeczowniki twar-dotematowe i miękkotematowe.	83
3. Wymiana tematów obocznych w deklinacji rzeczowników.	84
4. Opis przypadków deklinacji rzeczowników.	87
a) Mianownik liczby pojed.	87
b) Dopełniacz liczby pojed.	88
c) Celownik liczby pojed.	89

d) Biernik liczby pojed.	90
e) Wołacz liczby pojed.	90
f) Narzędnik liczby pojed.	91
g) Miejsownik liczby pojed.	91
h) Mianownik liczby mnog.	92
i) dopełniacz liczby mnog.	93
k) Celownik liczby mnog.	94
l) Biernik liczby mnog.	94
m) Wołacz liczby mnog.	94
n) Narzędnik liczby mnog.	94
o) Miejsownik liczby mnog.	94
5. Uwagi o odmianie niektórych rzeczowników.	95
IV. Odmiana przymiotników.	98
1. Opis ogólny i wzór deklinacji przymiotników.	98
2. Wymiana tematów obocznych w deklinacji przymiotników.	101
3. Opis przypadków w deklinacji przymiotników	102
4. Przymiotnikowa odmiana rzeczowników.	103
V. Odmiana zaimków.	104
1. Opis ogólny deklinacji zaimków.	104
2. Odmiana przymiotnikowa zaimków.	104
a) Wzór przymiotnikowej deklinacji zaimków i uwagi o jego formach.	105
b) Wymiana tematów obocznych w przymiotnikowej deklinacji zaimków.	106
c) Uwagi o odmianie niektórych zaimków deklinacji przymiotnikowej.	107
3. Właściwa odmiana zaimkowa.	108
VI. Odmiana liczebników.	110
1. Odmiana liczebników porządkowych, wielorakich i mnożnych.	110
2. Odmiana liczebników ułamkowych.	110
3. Odmiana liczebników zbiorowych.	110
4. Odmiana liczebników głównych.	111
VII. Odmiana czasowników.	113
1. Postaci podstawowe czasownika.	113
2. Znaczenie form czasownika.	114
a) Znaczenie form słowa osobowego.	114
b) Znaczenie form imiesłowów i bezokolicznika.	116
c) Słowotwórcze i fleksyjne znaczenie form czasownika.	117
d) Zasób form konjugacji polskiej.	118

3. Opis form konjugacji polskiej.	119
a) Dwa tematy konjugacyjne (temat czasu teraźniejszego i temat czasu przeszłego).	119
b) Czas teraźniejszy	120
c) Tryb rozkazujący.	124
d) Imiesłów współczesny.	127
e) Imiesłów czynny uprzedni, imiesłów bierny i bezokolicznik.	127
f) Formy złożone konjugacji polskiej.	131
4. Obraz ogólny konjugacji polskiej.	134

SKŁADNIA.

I. Rodzaje zdań.	135
II. Zdanie pojedyncze.	136
1. Części zdania pojedynczego.	136
2. Części podmiotu i orzeczenia rozwiniętego.	136
3. Podmiot.	138
4. Orzeczenie.	140
5. dopełnienie.	140
6. Przydawki.	142
7. Okoliczniki.	143
8. Przydawka okolicznikowa.	143
9. Wyrazy poza zdaniem.	144
10. Układ wyrazów w zdaniu.	144
11. Sposoby łączenia wyrazów w zdaniu.	146
a) Sposoby łączenia orzeczenia z podmiotem.	146
b) Sposoby łączenia części podmiotu i orzeczenia rozwiniętego.	148
III. Zdanie złożone.	151
1. Rodzaje zdań złożonych.	151
2. Zdanie złożone współrzędnie.	152
a) Zdania współrzędne łączne.	152
b) Zdania współrzędne przeciwstawne.	152
3. Zdanie złożone podrzędnie.	153
a) Zdania podmiotowe.	153
b) Zdania orzecznikowe.	154
c) Zdania dopełniające.	155
d) Zdania przydawkowe.	155
e) Zdania okolicznikowe.	156

Zdania okolicznikowe miejsca.	156
Zdania okolicznikowe czasu.	157
Zdania okolicznikowe sposobu.	157
Zdania okolicznikowe celu.	158
Zdania okolicznikowe przyczyny.	158
Zdania warunkowe.	159
Zdania przyzwalające.	161
4. Zdanie złożone wieloczłonowe.	161
a) Zdanie wieloczłonowe, złożone współrzędnie.	162
b) Zdanie wieloczłonowe, złożone podrzędnie.	162
5. Równoważniki zdania.	164
6. Zdania niezupełne i urwane.	165

JĘZYK A MYŚL.

I. Jednostki znaczeniowe języka.	166
II. Znaczenie wyrazu.	167
1. Jak powstaje znaczenie wyrazów?	167
2. Stosunek między wyrazem a jego treścią znaczeniową.	169
3. Znaczenie realne wyrazu.	170
4. Znaczenie podstawowe i przerośnię wyrazów; wieloznaczniki i zmiana znaczenia wyrazów.	171
5. Znaczenie ogólne i jednostkowe wyrazów.	176
6. Znaczenie konkretne i oderwane wyrazów	179
III. Składniki wyobrażenia językowego wyrazów.	181
IV. Podstawy psychiczne najważniejszych czynności językowych.	184

JĘZYK A SPOŁECZENSTWO.

I. Współżycie społeczne, jako warunek istnienia języka.	188
II. Właściwości społeczne języka.	190
1. Dialekty ludowe, czyli języki prowincjonalne.	190
2. Zmienność języka w czasie.	191
3. Języki pokrewne.	192

OBRAZ OGÓLNY DIALEKTÓW POLSKICH.

I. Obszar języka polskiego.	196
II. Podział dialektów polskich.	196
III. Rozmieszczenie dialektów polskich.	197
IV. Najważniejsze właściwości głoskowe dialektów polskich.	199

1. Pomieszanie samogłosek <i>i, y</i> .	200
2. Samogłoski pochylone w gwarach polskich.	201
3. Samogłoski nosowe w gwarach polskich.	203
4. Samogłoski czyste przed spółgłoskami nosowymi.	204
5. Tak zwane mazurzenie w gwarach polskich.	205
6. Spółgłoski wargowe i wargowo-zębowe w gwarach polskich.	206
7. Spółgłoski tylnojęzykowe w gwarach polskich.	207
8. Spółgłoska <i>ł</i> i grupy głoskowe z nią związane.	208
9. Sposoby międzywyrazowego upodobniania końcowych spółgłosek wyrazu.	209
V. Niektóre właściwości deklinacji i konjugacji w gwarach polskich.	210
1. Archaizmy deklinacyjne i konjugacyjne gwar polskich.	210
2. Nowotwory deklinacyjne i konjugacyjne gwar polskich.	212
VI. Uwagi o właściwościach słowotwórczych i słownikowych dialektów polskich.	213
VII. Dialekty ludowe a język literacki.	214

WYJAŚNIENIA HISTORYCZNE.

I. Głosownia.	219
1. Samogłoski jasne i pochylone.	219
2. Pochodzenie <i>e</i> ruchomego.	222
3. Przegłos samogłoski <i>e</i> .	223
4. Zmiękczenie spółgłosek.	224
5. Zmiany głoskowe fonetyczne i analogiczne.	228
6. Następstwo czasowe zmian głoskowych.	229
II. Odmiennia.	231
1. Liczba podwójna w formach deklinacji i konjugacji.	231
2. Formy rzeczownikowe przymiotników.	235
3. Formy czasu przeszłego i trybu przypuszczającego.	237